

Háromórás forradalom a moziban

Bemutatták a szegedi 56-ról készült filmet

Háromórás dokumentumfilmben láthatta a közönség Szeged ötvenhatos eseményeinek krónikáját a Belvárosi moziban. Az ismert és kevésbé ismert szegedi szereplők visszaemlékezéseivel megelevenedtek a forradalom hétköznapijai és a megtorlás kímeletlensége is.

Díszbemutatón láthatta a közönség az ötvenhatos szegedi eseményekről készült közel háromórás dokumentumfilmet vasárnap délután a Belvárosi moziban. A filmet tavaly ősszel forgatta Vida Mihály és stábjja, akik eredetileg egy negyvenkét perces műre kaptak megbízást az ORTT-től: ez Szegedi ballada címmel is készült. Az eseményekben egykor részt vállaló tíz szereplő visszaemlékezései azonban annyira gazdag anyagot szolgáltatnak az átfogó történelmi képhez, hogy azt a rendező szerint bűn lett volna veszni hagyni – így készült el a háromszor egyórás produkció, 56 Szeged címmel. Az első rész arra törekszik, hogy bizonyítsa: a forradalom Szegedről indult. A második a város kevés véréldozattal járó „rendszerváltásáról”, a munkástanácsok működéséről, a forradalom hétköznapijairól szól. A záró epizód a megtorlással foglalkozik, de megpróbálja elkerülni annak szörnyű naturalitását, inkább az emberi érzelmekre, a börtönben kialakuló közösségek bemutatására helyezi a hangsúlyt – olykor fekete „börtönhumort” is csempészve a tragédiákba.

Fejét Dénes, a film egyik szereplője, a Pofosz Csongrád megyei elnöke a vetítés előtt köszönetet mondott a rendezőnek a történelmi hűségre törekvéseért. Hozzátette: egyes

történetek még neki is újdonságot jelentettek. A mozi nagyterme az ősbemutató ellenére is csak félig telt meg, főleg idősebbek – köztük néhány szereplő – jelentek meg, szemükben a vetítés végén könnyecpek csillogtak.

Kósa Gábornét is nagyon meghatották a látottak. A történetek idején még tízéves kislány arra emlékezett, mennyire feszült és várakozással teli légkörben teltek a család mindennapjai. A bemutatóra az érdeklődés mellett az hozta el, hogy így emlékezzen meg azokról a rokonairól, akiket még a Rákosi-korszakban internáltak.

Az egyetemista Novák Balázs viszont azért volt kíváncsi a filmre, mert szegedi létére keveset tudott eddig a város ötvenhatos történetéről. Mint mondta, örül neki, hogy a számos új információ átadása mellett a film nem „úszott el” a napi politikai aktualitások irányába, megmaradt a dokumentálás szándékánál.

A film rendezője, Vida Mihály elmondta: számára az a történet volt a legmegrázóbb, amikor az egykori elítélt, Vasvári Vilmos arról beszélt, hogy halálra ítélt barátjuktól, bajtársuktól elbúcsúzni sem tudtak. A fegyőrök ugyanis mindig hátra arcot vezényeltek a zárkatársaknak, amikor valakit a bitófához kísérték.

T. R.

HÁROM HÉT BOLDOGSÁG

Vida Mihály rendező elárulta: kétszáznegyven órnyi vágás után még mindig tizenegy órnyi értékes anyaguk maradt – ebből szerkesztették össze a háromórás filmet. A teljes tizenegy órnyi felvételt szövegét a napokban adták ki könyvben *Három hét boldogság* címmel.

Vida Mihály rendező

Fotó: Karnok Csaba

„A megalázott nemzet emelte fel fejét 1956-ban”

Szegeden együtt koszorúztak a jobb- és baloldali pártok, valamint a civil szervezetek képviselői

Fotó: Karnok Csaba

Ünnepi megemlékezést tartottak tegnap délután a szegedi Rákóczi téren, ahol az állami szervek, a politikai pártok és a civil szervezetek koszorúzták meg Nagy Imre szobrát, majd fejet hajtottak 1956 emléke előtt.

– A megalázott nemzet emelte fel fejét 1956. október 23-án, bizonyítva azt, hogy egy népet ideig óráig lehet rabságban, szegénységben tartani, de nem lehet megalázni – mondta emlékező beszédében Telegdy Gyula. Az akadémikus szavait az őszi napsütésben mintegy kétszázan hallgatták végig tegnap délután a szegedi Rákóczi téren.

A város díszpolgára úgy fogalmazott: két nemzedék emlékezik a forradalom fél évszázados évfordulójára. Azok, akik bőrükön érezték a forradalom napjainak minden reményességét és fájalmát, valamint azok, akiknek mindez már csak történelem. – A mi felelősségünk, hogy a következő generációkkal megosszuk akkori élményeinket – hangsúlyozta az akadémikus. Az egybegyűlteknek ezután a MEFESZ szegedi megalkulásáról, követeléseiről, majd az október 23-án kirobbant forradalom szegedi eseményeiről beszélt az orvosprofesszor.

Telegdy Gyula emlékeztette a hallgatóságot Perbír József professzorra, a szegedi Forradalmi Nemzeti Bizottság akkori elnökének Szeged népéhez intézett rádiószózatára is. „Meggyőződése, hogy ez a harc, ez az egész nemzetet átfogó forradalom a magyar nép történetében a legdicsebb fejezetet írja” – elevenítette fel Perbír szavait az akadémikus.

– A forradalom végül elbukott, és még harmincnégy évet kellett várnunk arra, amíg azzá lett, aminek szeretnénk volna. A rendszer ennyire próbálta reformálni a reformálhatatlant, foltozni a foltozhatatlant és feledtetni a feledhetlent. És mégis elértük, hogy lassan felőz a nemzedék, amely számára a szabadság, a demokrácia, az értékek közti választás olyan természetes, mint a levegő. Ma, amikor annyit vesznek a politikusok, amikor a parlament annyit csatároznak, voltaképpen az történik, amit akkor szerettünk volna: visszahelyeztük jogaiba a szabad véleménynyilvánítást – magyarázta Telegdy Gyula.

Beszéde után megkoszorúzták a Nagy Imre-emlékművet. Lapis András szobrászművész három évvel ezelőtt felállított alkotásának talapzatánál legelőször Szeged polgársá-

MEGEMLEKEZÉSEK VÁROSSZERTÉ

A város többi emlékhelyénél is koszorúztak tegnap. A Rerrich Béla téren az 1956-os emlékműnél, Melocco Miklós alkotásánál kétszáz ember előtt Fejér Dénes köszöntője után Fricz Tamás politológus, egyetemi oktató mondott ünnepi beszédet, amelyben hangsúlyozta: „1956 figyelmeztet, hogy a forradalmat leverők utódaival, akik most is itt vannak és uralkodnak az országban, semmilyen öcska és hitvány alkuba ne menjünk bele.” Este a zsúfolásig megtelt domban a Szegedi Szimfonikus Zenekar és a Vaszy Viktor Kórus előadásában Haydn Teremtés oratóriumával zárult a szegedi megemlékezés-sorozat.

ga nevében Botka László polgármester, Telegdy Gyula akadémikus, Szentgyörgyi Pál alpolgármester és Mózes Ervin jegyző helyezte el az emlékezés virágait. Ezután az állami szervek és az 1956-os szervezetek koszorúztak. Végül a politikai pártok, a civil- és az ifjúsági szervezetek képviselői hajtottak fejet a mártírhalált halt miniszterelnök és 1956 emléke előtt.

K. G. G.

Hazafiságból adtak példát – Kitüntetések a forradalom 50. évfordulóján

Ha újrakezdenék, ugyanazt az utat járnák

Az 1956-os forradalom és szabadságharc ötvenedik évfordulójára közös ünnepséggel emlékezett vasárnap délután a Politikai Foglyok Szövetségének megyei szervezete és a város a Szegedi Nemzeti Színházban, ahol elismeréseket adtak át.

„Ötvenhat, te csillag, a remény oly könnyű volt veled” – hangzottak a nemrégiben elhunyt Faludy György versének sorai, amelyet a Himnusz után Dobos Katalin színművész adott elő. Az egyetem zeneművészeti karának Vántus István Szimfonikus Zenekara Beethoven Egmont nyitányát játszotta. A zenemű a véletlennek köszönhetően lett ötven évvel ezelőtt a forradalom és szabadságharc jelképes himnusza. A pesti pincében működő ideiglenes rádióstúdióban ugyanis csak két hanglemez volt, ez és a Bánk bán

egy részlete, ezért ezeket sugározták folyamatosan.

Ünnepi beszédet mondott Fejér Dénes, a Politikai Foglyok Szövetségének (Pofosz) megyei elnöke, aki felidézte a hősi és sikeres ifjúkört, valamint utalt az 56-ot követő félszáz év vereségeire és szenvedéseire. Hangsúlyozta, bajtársaival kötelességük megismertetni a múltat a környezetükkel, hogy elfogadják őket életük legfontosabb szerepében. Beszélniük kell az 1956-os forradalomról és szabadságharc győzelméről, boldog tizenkét napjáról, valamint a megtorlás, megalázás és meggyalázás sötét évtizedeiről. Azt mondta, ha okosabban és következetesebben újrakezdenék, ugyanazt az utat járnák végig. Mert nem személyes érdek, hanem a nemzet ügyének érvényesítése volt a szándékuk.

A megemlékezésen Fejér Dénes, Ma-

gyar Anna, a megyei közgyűlés elnöke és Botka László polgármester, országgyűlési képviselővel elismeréseket nyújtott át. Tizenkilencen kapták meg a Pofosz elnökségének arany Hazáért érdemkeresztjét. A Magyar Köztársaság nevében negyvenheten vették át a szabadság hőse emlékérmét és oklevelét. A kitüntetést Sólyom László köztársasági elnök, Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Kosáry Domokos, az 56-os emlékbizottság elnöke írta alá. Velük együtt másfél száz megyei hazafi kapott emléklapot, aki annak idején becsületből adott példát.

A remény vérbe fojtását idézte fel Rác Tibor színművész Lázár György orvosprofesszor ötven éve írt Nem hangok zúgnak, az ágyúk dübörögnek kezdetű versével. Az Akropolisz táncszínház előadását a Szózat zárta.

DOMBAI TÜNDE

Fejér Dénes kitüntetést nyújt át Péter Lászlónak

Fotó: Karnok Csaba